

САМОСТІЙНА ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ МАГІСТРІВ ЯК СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Зміна парадигми вищої освіти в умовах її модернізації та переходу до рівневої освіти призвели до значних змін як у змісті, так і в організації освітнього процесу ЗВО різних освітніх рівнів.

В сучасному освітньому просторі педагогічного університету реалізуються головні ідеї нової освіти: особистісно орієнтована спрямованість, варіативність, компетентнісний підхід.

Професійна компетентність другого (магістерського) рівня вищої освіти це інтегральна характеристика, сукупність загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей. В загальному професійна компетентність може бути визначена як здатність до вирішення реальних проблем та завдань у галузі професійної діяльності.

Магістр спеціальності 015.37 Професійна освіта. Аграрне виробництво. Переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології має бути підготовлений до ефективної педагогічної, дослідницької, наукової та аналітичної діяльності в галузі професійної освіти, що передбачає ефективну професійну діяльність у заклади загальної середньої (профільної середньої), професійної (професійно-технічної), позашкільної, фахової передвищої, вищої освіти; підприємства, установи та організації галузі за спеціалізацією [1], проведення наукових та прикладних досліджень, ведення аналітичної діяльності.

Дослідницька діяльність – важливий компонент підготовки магістра. Ця робота включає такі форми, як виконання самостійних наукових досліджень, постановку та проведення експериментів, виконання магістерської роботи, реалізацію науково-дослідних проєктів, науково-дослідницьку практику, наукові семінари, підготовку публікацій, участь у конференціях [2].

Однією з провідних завдань підготовки магістра освіти у сфері професійної освіти слід вважати формування дослідницької компетентності.

Специфіка дослідницької роботи передбачає вільне володіння магістрантами інтелектуальними вміннями, які є базовими для наукового пошуку.

Можемо виділити три рівні розвитку інтелектуальних умінь магістрів.

1. Рівень базових освітніх інтелектуальних умінь.
2. Рівень умінь самостійного наукового пошуку,
3. Рівень умінь наукового осмислення

Результати дослідження проведеного на базі Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка показали, що переважна більшість здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти (96,4%) володіють базовими освітніми інтелектуальними вміннями, можуть конспектувати, реферувати, читати схеми, графіки, працювати з довідковою літературою тощо.

Більша частина магістрів (74,3%) володіють вміннями самостійного наукового пошуку – самостійно підбирати літературу, працювати з каталогами, складати анотації, анотовані списки та рецензії, грамотно використовувати першоджерела, систематизувати, виділяти головне тощо.

Найслабше розвинені у магістрантів інтелектуальні вміння, що вимагають творчого підходу, глибокого наукового осмислення та креативності. Менш 47% першокурсників-магістрантів володіють вміннями цілепокладання (виділяти мету, об'єкт, предмет, завдання дослідження, самостійно будувати логіку та відібрати методи дослідження).

Аналіз навчального плану підготовки магістрів спеціальності 015.37 Професійна освіта. Аграрне виробництво. Переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології дав змогу виявити, що основу складають дисципліни загальної та професійної підготовки, вивчення яких передбачає включення магістрантів до різних видів дослідницької діяльності: реферування, презентації, підготовка тез доповідей, повідомлень на конференції, публікації, тощо. Така форма діяльності студентів є найефективнішою для розвитку навичок дослідної роботи магістрантів протягом семестру. Розвиток у здобувачів готовності за рахунок свого вільного часу займатися вивченням навчальних дисципліни або інші видів робіт в рамках магістерської роботи, наукового гуртка, лабораторії, наукових шкіл кафедри свідчить про розвиток позитивної мотивації студентів до дослідницької діяльності. Самостійність та високий рівень мотивації магістрантів видозмінюють характер стосунків із викладачем. В такому випадку освітня діяльність магістра розглядається викладачем не як діяльність студента, а як молодшого колеги. Магістрант стежить за новинками наукової літератури, намагається бути в курсі змін, що відбуваються у обраній ним предметної галузі знань, а головне відбувається процес осмислення науки, який не припиняється поза стінами ЗВО.

Відповідно до навчального плану значна частина кредитів освітніх компонентів виділяється на практичні заняття і завдання для самостійної роботи магістрів, тому самостійна дослідницька робота магістрантів носить постійний і пролонгований характер: може проводитися у вигляді як підготовки до чергового заняття, що має

прогностичний результат на створення самостійної творчої діяльності в результаті вивчення матеріалу дисципліни.

Можемо виділити наступні варіанти самостійної дослідницької роботи магістрантів на заняттях, а також під час підготовки до них, які на наш погляд є найбільш ефективними:

– аналіз текстів, що передбачає наукову рефлексію (цілісна інтерпретація; проблемна оцінка текстів та зазначених у них наукових проблем, ідей, позицій; обґрунтування своєї думки, зіставлення різних текстів з однієї проблеми);

– написання рефератів, анотацій, резюме, відгуків;

– робота з науковими публікаціями, словниками та довідковою літературою;

– підготовка до участі у дискусіях, виступу в якості рецензента чи опонента тощо.

Таким чином, підготовка магістрів передбачає розвиток професійної компетентності в галузі дослідної діяльності, що включає готовність до аналізу результатів наукових досліджень та застосування їх при вирішенні конкретних освітніх та дослідницьких завдань, використання індивідуальних креативних здібностей для оригінального рішення дослідницьких завдань, самостійного здійснення наукового дослідження з використанням сучасних методів науки. Хоча більшість магістрів володіють базовими навичками та вміннями самостійного наукового пошуку, існує потреба у подальшому розвитку творчих та глибоких аналітичних навичок. Підготовка магістрів передбачає активну дослідницьку роботу, що сприяє розвитку їхньої дослідницької компетентності та сприяє підвищенню рівня мотивації до наукової діяльності.

Список використаної літератури

1. Освітньо професійна програма «Професійна освіта (Технологія виробництва і переробки продуктів сільського господарства)» URL: http://tpgnpu.ho.ua/images/SG/2021/MAG/OPP_MAG_2021.pdf (дата звернення 20.10.2023)].

2. Іванов В.І. Оцінка професійної компетентності бакалаврів та магістрів освіти: методичні рекомендації. Київ, 2018. 232 с.

3. Опанасенко В.П. Умови формування дослідницьких умінь студентів у процесі вивчення дисциплін циклу професійної та практичної підготовки Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Глухів, 2011. Вип. 19. С. 88 – 93.

4. Опанасенко В.П. Рівні сформованості дослідницьких умінь в структурі аудиторних занять зі спецдисциплін. Педагогічна освіта: теорія і практика: збірник наукових праць. Кам'янець-Подільський 2013. С. 112 – 118 с.

5. Методичні рекомендації до виконання магістерської роботи / укладачі : Ковальчук В. І., Самусь Т. В., Ігнатенко Г. В., Вовк Б. І., Опанасенко В. П., Маринченко Є. О. Глухів, 2023. 54 с.